

In Memoriam Dirk van der Pijl (1952-2007)

Wim Rijnsburger

Can't Hold On

In 1986 verhuisden we met ons gezin naar de Noordkop. Toen ik mijn muzikale activiteiten hier aan het opbouwen was, kwam Dirk van der Pijl regelmatig ter sprake. Bluesliefhebbers vertelden over onvergetelijke avonden in de Boerderij en andere clubs, waar Dirk's stem regelrecht hun hart had geraakt.

Nieuwsgierig geworden ging ik op een avond naar een optreden van de Booze & Bluesband in 't Noord. Ze speelden 'Can't Hold On' en ik was diep onder de indruk. Zoals die man de band naar een climax stuwde en dan plotseling een stilte afdwong!

*Knocking on my own brother's door
People, I was knocking for an hour
Till I found out he don't live there no more*

Ik krijg er nog koude rillingen van. Na een paar jaar werden we onafscheidelijk als muzikanten en ontstond een warme vriendschap op een plek waar nu een groot gat is. Wonderlijk trouwens dat onze vriendschap eindigde zoals het begon, namelijk met het overlijden van een zanger. Maar daarover zo meteen meer.

Het was onvermijdelijk dat onze paden elkaar zouden kruisen. Als we elkaar spraken fantaseerden we van een programma met de allermooiste liedjes en alleen muziek die ons beiden diep roerde en waar we het publiek van wilden laten genieten. Het was de basisgedachte achter wat later Bates Motel zou worden.

Het Begin

Eind tachtiger jaren speelde ik met Evert Poldervaart in een symfonische rockband (Crystal Feature), allemaal prachtig eigen werk, maar niet te verkopen natuurlijk. Tevens begeleidden we af en toe Hanneke Vries met een Nederlandstalig liedjes programma. Dirk kende Hanneke van Contact, de toneelvereniging in Winkel en zo kwam het dat Dirk samen met Hanneke op 5 mei 1991 in de muziektuin in Schagen zou optreden met begeleiding van Crystal Feature. Door het slechte weer werd het festival naar de grote zaal van 'De Lantaarn' verplaatst. Het optreden ging niet echt super, maar het was wel de eerste keer dat ik Dirk begeleidde. Dirk was toen al duidelijk op zoek naar andere muzikale wegen dan de stevige rock- en bluesbands waar hij in speelde.

Man in de Overgang

Op een avond werd ik gebeld door Thijs Borst, de zanger van de MIDO Bluesband. Hij had een echt Hammond orgel met Leslie in de Sound Support studio zien staan. Thijs was een ongelooflijk liefhebber van 'The Real Thing' en informeerde naar de eigenaar. Dat was ik dus. In een paar weken studeerde ik hun repertoire in en traden we op in Piet Pann. Na nog een paar optredens kwam Thijs te overlijden. We besloten met MIDO door te gaan en hebben Dirk weten over te halen zijn plaats als zanger in te nemen. Vanaf dat moment repeteerden Dirk en ik wekelijks en traden we regelmatig op met de Langedijker broertjes Wim (slagwerk) en Bart Koomen (gitaar) en Freek Bos op bas.

MIDO stond voor 'Mannen in de Overgang', een naam die Thijs had bedacht. Eigenlijk vonden we het niet kunnen zo'n naam. Tot een optreden van ons in Wervershoof in de krant werd aangekondigd en er overal affiches hingen met 'De Man in de Overgang'. Dirk vond het prachtig en voorspelde dat we met deze naam wereld - beroemd zouden worden in Schagen en omstreken.

Still got the blues

Dirk had een heel bijzondere muzikale gave. Hij had geen enkele muzikale opleiding, maar wist wel altijd precies hoe iets moest klinken en wat zijn medemuzikanten zouden moeten doen. Zelf ging hij er altijd volledig voor, was goed voorbereid en trad op met volle overgave. Dat verwachtte hij ook van de anderen. Hij kon je geweldig stimuleren om je grens te verleggen. Dat maakte het zo plezierig met hem te werken.

Hij kon briljante oplossingen bedenken om iets wat veel te moeilijk is, toch speelbaar te maken. Dat hebben we vooral meegemaakt in de White Beans plays Zappa periode. Maar al veel eerder werd mij duidelijk dat Dirk altijd goed nadacht over de haalbaarheid, voor hij ergens mee kwam.

Zo kwam Dirk op een repetitieavond met het voorstel om 'Still got the blues' van Gary Moore een paar tonen lager te spelen omdat hij er dan met zijn stem veel meer kon uithalen. Maar voor Bart werd dan de karakteristieke gitaarsolo eigenlijk onspeelbaar. Dirk kwam toen met het lumineuze voorstel om gewoon pats op het moment dat de gitaarsolo begint, naar de originele toonaard te springen en op het moment dat hij weer gaat zingen, pats weer terug. De solo-inzet en de zanginzet van dit nummer zijn al zo heerlijk om te doen en wat bleek? De plotselinge toonsoort veranderingen gaven er voor het publiek nog eens een extra dramatisch lading aan.

De Metselaar

Ik denk dat Dirk's sympathieke praktische instelling in combinatie met zijn muzikaliteit de reden is dat er zo veel verschillende muzikanten op de **Krachtvoer** CD te horen zijn. Allemaal zullen ze beamen dat het een feest was om met Dirk te mogen werken. Ongeacht of je nu conservatorium hebt gedaan of dat je zelf alles hebt uitgevonden. Ik denk dat hij in zijn beroep als metselaar ook altijd deze insteek had. Bijzonder.

Bates Motel I

Dirk speelde al jaren met de gedachte om een selectie van de mooiste liedjes te maken. In 1993 begonnen we samen Bates Motel met op het repertoire nummers van Billie Holiday, Ella Fitzgerald en vooral veel Tom Waits. Wat een ontwikkeling heeft Dirk doorgemaakt in die jaren. Hij hield zijn interesse in progressieve rock en blues, maar draaide tijdenlang alleen maar jazz en funk. Hij ontwikkelde zich als uit - stekend vertolker van vrijwel alle genres. Dirk was verrukt van songs met een speciale boodschap gecombineerd met een bijzondere muzikale lading. Het maakte hem steeds minder uit in welke taal of stijl het oorspronkelijk werk geschreven was. Hij trok het gewoon naar zich toe.

De naam Bates Motel was ontleend aan een van zijn lievelingsfilms, 'Psycho' van Hitchcock. Dirk's ideaal was dat Bates Motel een kleine vaste kern had, waaraan zonedig extra muzikanten zouden bijdragen. Ik heb hele bijzondere herinneringen aan de eerste repetities. Hoe we, met drummer Evert Poldervaart, Andreas Keesman op contrabas en Jan Kühne's lyrische saxlijnen, een nummer als 'Here comes the flood' bevochten. Dirk – ingetogen zingend – wist precies wat er ging gebeuren als straks de climax kwam en hij samen met Jan volledig zou uithalen, door de ritmesectie opgestuwd.

Het allereerste optreden van Bates Motel was in 't Vooronder bij Jack Brakenboer in Medemblik. Het café van Jack was erg in trek bij muzikanten, vooral vanwege de voortreffelijke nazit met zelfgemaakte gehaktballen, nadat het podium was leeggemaakt, de auto's ingeladen en de wc's geschrobd. We moesten het die avond plotseling zonder onze toenmalige drummer Henk Schaafsma doen. Voor Dirk geen reden om het optreden af te zeggen. Integendeel. "Het klinkt gewoon anders. Het kan er zelfs sterker van worden", zei Dirk.

Velen genoten toen Dirk de ruige laagte in zijn stem opzocht en een prachtige Tom Waits sfeer opriep, waarbij Jan twee saxofoons tegelijkertijd bespeelde. Of van een nummer als 'Heart Break Hotel' in een wel heel macabere uitvoering, waarvan Jan achteraf opmerkte: "Voor ik dit nummer toch in mijn eentje ga draaien." Later voerde Jan tijdens dit nummer een prachtige zelfmoord-act uit door zichzelf op te knopen aan de draagband van zijn saxofoon. Mooi beeld was dat trouwens, als ik in de pauzes naar het podium keek en de kleur van glimmende saxofoons, het warme hout van de liggende contrabas en de rode accordeon zag.

Met Andries Eleveld op slagwerk, Arco Koomen op gitaar en Gerard Kroone op fretloze bas ontstond uiteindelijk een stabiele bezetting. Bates Motel ging goed lopen en Dirk's creativiteit was niet meer te stuiten. Het lang gewenste optreden in het Scagon Theater kwam er. Voor het eerst was ik ongelooflijk zenuwachtig toen we het podium opgingen. Andries zag dat en riep zachtjes 'Pssst' toen ik net zat. Hij keek me weggedoken achter zijn kit olijk aan met een rode clowns neus op. Ik schoot in de lach. Bij het aftikken had ik de hik en nog steeds glibbervingers van het klamme zweet, maar kon de lol er wel weer van inzien.

Op de **Krachtvoer** CD hebben we geen Bates Motel I opnames geplaatst, omdat hier al een prachtige CD van is uitgebracht (**Borrowed Beauties**) die nog steeds leverbaar is.

White Beans

In diezelfde periode als Bates Motel werd White Beans opgericht en vele jaren werkten Dirk en ik tegelijkertijd in deze twee totaal verschillende bands. De naam van de band is afgeleid van de Westfriese uitdrukking 'waid biens' (wijdbeens). In White Beans richtten we ons op Southern Rock, met nummers van de Allman Brothers Band, Little Feat en dergelijke. Lastige nummers qua opbouw, maatsoorten en simultane licks van gitaar en hammond. In deze band speelde Evert sinds lange tijd weer met Dirk en kon muzikaal in dit repertoire geweldig zijn ei kwijt. Harko Beugeling was niet te stuiten, altijd enthousiast en vol wilde ideeën. Regelde optredens, publiciteit, T-shirts, petjes, affiches, noem maar op. We hadden al een aantal jaren een enkel nummer van Frank Zappa op het repertoire. Zo ontstond het idiote plan om op het Maurits Music Event met een 14 man/vrouws orkest op het podium te gaan staan. Arco Koomen was inmiddels de gitarist van de band en maakte prachtige arrangementen van deze bloedlastige nummers. Het was een reusachtig karwei, al die partijen voor blazers en zangeressen uitschrijven, maar bijzonder goed geslaagd. Het resultaat is te horen op de **Krachtvoer** CD. Knap zoals Dirk deze virtuoze muziek muzikaal en praktisch aanpakte, zonder de grootmeester zelf te imiteren. White Beans plays Frank Zappa was denk ik wel het hoogtepunt in Dirks carrière.

Bates Motel II

Na de eeuwwisseling liep het aantal optredens van Bates Motel terug en werd het steeds moeilijker om iedereen bij elkaar te krijgen. In 2002 ontmoette ik Hugo Beukema, een enthousiaste Groningse saxofonist. We besloten om iets samen te gaan doen. Hugo wist een geweldig ritme tandem te

strikken: Bert Kleijn en Jelmer Dijkstra. Na twee repetities stonden we voor een volle zaal in De Spieghele in Groningen.

Aanvankelijk lag het repertoire in het verlengde van **Borrowed Beauties**, maar met de komst van Bennie Timmer op gitaar en saxofonist Johan Huijzing groeiden we meer en meer richting de New Orleans 'Fonk' van Doctor John en heerlijke grooves van Van Morrison.

Dirk leefde naar elk optreden toe. Zondagmorgen 11 uur inladen, koffie bij het monument op de Afsluitdijk, plassen bij het tankstation voorbij Heerenveen, om 14 uur repeteren bij Bennie thuis met een keyboard op schoot en een keukenstoel als drumstel. Het optreden begon vaak laat en dan konden we pas om drie uur 's nachts afbreken. Maar niks is zo lekker als diep in de nacht met een goed gevoel en een mooie CD op terug te rijden en halverwege de Afsluitdijk te stoppen en over het donkere water te staren. En de volgende ochtend stonden we gewoon weer vroeg op om op tijd 'te werk' te gaan. Maar je moet er toch niet aan denken om dan een hele dag in de kou op een bouwsteiger te moeten staan? Dirk klaagde nooit.

We hadden ook hele bizarre nummers op het repertoire, zoals 'Jesus gonna be here' en we ontdekten hoe we de vervreemdende benadering van Tom Waits prachtig konden laten overgaan in gospel improvisatie, die Dirk vervolgens samen met het publiek tot in een geweldige extase uitbouwde om dan plotseling weer terug te keren naar het bizarre ingetogen uitgangspunt.

Dirk genoot van improviseren en door zijn brede muzikale interesse, beschikte hij over een groot scala van ingrediënten. Hij probeerde van alles uit, zocht de grenzen van zijn stem op, bracht stijlvreemde elementen in, verzong op het eerste gezicht ongebruikelijke oplossingen en als het werkte bleef het erin. Als iets niet werkte besprak hij het ook, na er (waarschijnlijk op zijn werk) eerst goed over nagedacht te hebben. "Ja met Dirk", hoorde ik dan zijn diepe stem door de telefoon. "Ik heb toch wel zo lekker gespeeld, gisteren." En dan wist hij nog precies op welke momenten er iets prachtigs gebeurde en in welk gedeelte van een nummer hij iets miste of zich niet goed begeleid voelde of een andere kant op wilde. Op deze manier waren we dus steeds beter in staat om vrijwel zonder repeteren met de Groningers een nieuw repertoire op te bouwen en geslaagde optredens te verzorgen. Nu wist Dirk ook wel dat het niet de eerste de beste muzikanten waren waar hij mee speelde, maar hij was zich zo langzamerhand ook heel goed bewust van zijn eigen kunnen.

Van der Pijl & Rijnsburger

Door de jaren heen waren er ook optredens die Dirk en ik samen of met een gastmuzikant verzorgden als een soort mini Bates Motel. Onvergetelijk was het verrassingsoptreden bij mijn zwager Bob Hart thuis op akoestische piano. Andries op cajon en dan driestemmig 'Op een Mooie Pinkster dag'. Prachtig!

Dirk's muzikaliteit bleef me verrassen. We hadden 'Since I fell in love with you' op het programma staan, waarbij Rob Snip op trompet de hoofdmelodie speelde en Dirk de tekst als tweede stem een terts daaronder zong. "Laat mij maar eerst in mijn eentje beginnen", zei Dirk en voor ik hem iets van toonhoogte aan kon geven, zette hij al in en zong het eerste couplet helemaal solo. Dat klonk wat vreemd, de tweede stem in solo. Bij het tweede couplet gaf hij Rob en mij een teken en pats, alles stond loepzuiver op zijn plaats.

Bates Motel III...

...is er niet meer van gekomen. Maandagavond voor zijn overlijden belde Dirk me dat hij 't Oude Slot weer wilde gaan afhuren. Bates Motel III zou bestaan uit de 'afdeling Groningen', zoals Dirk de geweldige groovers van over de Afsluitdijk altijd noemde, zonder vaste saxofonist. Voor de instrumentale bijdragen zouden we telkens weer andere muzikanten uit onze kring uitnodigen.

We zouden ons weer meer op blues gaan richten en het prachtige gitaarspel en bijzang van Bennie Timmer een prominente plek geven. Speciaal voor deze plannen had ik in de wintermaanden mijn M3 uit 1955 een grote revisie beurt gegeven en in mijn 'zondagse' Leslie een authentieke 30 Watt buizenversterker gebouwd. Dirk heeft het resultaat wel gezien, maar het nu nog ranziger zilveren randje aan het voor hem zo vertrouwde geluid heeft hij niet meer kunnen horen, helaas.

Krachtvoer

Dirk, wat hebben we van je genoten, wat houden we veel van je. En wat hebben we veel van je geleerd man, niet alleen muzikaal, maar ook zoals jij in het leven stond. We hebben de **Krachtvoer** CD proberen te maken op de manier waarop jij het gedaan zou hebben. In plaats van hem aan jou op te dragen, is deze CD bedoeld als krachtvoer voor onszelf.

En net zoals jij na ieder nummer tegen je publiek zei, zeggen wij nu: Alsjeblieft!

Wim Rijnsburger, najaar 2008